

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

DECIZIE

cu privire la admiterea recursului

în cauza civilă

Nicolae Cristafovici, reprezentat de avocatul Petru Loghinescu, împotriva
Jasminei Cristafovici

(partajul proprietății comune în devălmășie a soților și înlăturarea
impedimentelor în exercitarea dreptului de proprietate)

și acțiunea reconvențională depusă de
Jasmina Cristafovici împotriva lui Nicolae Cristafovici
(partajarea proprietății comune în devălmășie a soților)

împotriva deciziei din 20 aprilie 2022 a Curții de Apel Chișinău,

(Dosarul nr. 2ra-214/23
NR. PIGD 2-18099221-01-2ra-07022023)

Recursul declarat până la 1 septembrie 2023.

Dacă probațiunea poate fi realizată doar prin mijloace de probă concrete, iar părțile nu le prezintă, instanța poate propune părților să administreze aceste probe.

Judecătoria Orhei, sediul Central (jud. V. Pîslariuc)
Curtea de Apel Chișinău (jud. M. Guzun, V. Buhnaci, V. Sîrbu)

30 iulie 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților recursul declarat de Jasmina Cristafovici,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte,*

Ion Munteanu,

Gheorghe Stratulat, *judecători,*

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 29 ianuarie 2018, Nicolae Cristafovici, reprezentat de avocatul Petru Loghinescu, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Jasminei Cristafovici privind partajul proprietății comune în devălmășie a soților și înlăturarea impedimentelor în exercitarea dreptului de proprietate.

2. În motivarea acțiunii a indicat că în urma neînțelegerilor apărute în familie, căsătoria lui Nicolae Cristafovici și Jasmina Cristafovici a fost desfăcută prin hotărârea Judecătorei Orhei, sediul Șoldănești, din 27 octombrie 2017. În perioada căsătoriei, soții ar fi dobândit în proprietate mai multe bunuri comune. Din cauza imposibilității soluționării pe cale amiabilă a partajului bunurilor comune, reclamantul s-a adresat în judecată.

3. Reclamantul solicită determinarea cotelor-părți din ÎI „Cristafovici Jasmina”, proprietate comună în devălmășie în mărime a câte ½ fiecăruia.

4. Cauza a fost repartizată în mod automat aleatoriu judecătorului Mihail Proca la 29 ianuarie 2018 (Vol. I, f.d. 1). Prin încheierea din 22 martie 2018 a încetat procedura de mediere judiciară și s-a transmis dosarul Judecătorei Orhei sediul Central pentru repartizare aleatorie unui alt judecător (Vol. I, f.d. 26-27). Astfel, cauza a fost repartizată la 27 martie 2018 în mod aleatoriu-automat judecătorului Vitalie Pîslariuc (Vol. I, f.d. 32).

5. La 2 iulie 2018, a fost conexată cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Cristafovici Nicolae împotriva Jasminei Cristafovici privind partajul averii comune în devălmășie, aflată pe rolul Judecătorei Orhei sediul Șoldănești, judecător Elvira Lavciuc, dosar nr. 38-2-1842-28022018, la prezenta cauză (Vol. I, f.d. 53-54). În cauza civilă nr. 38-2-1842-28022018, reclamantul solicita partajarea mijloacelor bănești depozitate la conturile bancare.

6. De către Nicolae Cristafovici a fost depusă o cerere de concretizare a acțiunii prin care a solicitat încasarea de la Jasmina Cristafovici în beneficiul lui Nicolae Cristafovici a sumei de 75000 lei și 1500 euro echivalent în lei moldovenești, ce reprezintă diferența contravalorii a cotei părți din ÎI „Cristafovici

Jasmina, proprietate comună în devălmășie, atribuirea în proprietatea lui Cristafovici Jasmina a 100% cotă parte din ÎI „Cristafovici Jasmina”, partajarea mijloacelor bănești aflate la conurile bancare ale Jasminei Cristafovici.

7. De către Cristafovici Jasmina reprezentată de avocatul Serghei Guțu, a fost depusă o cerere reconvențională de chemare în judecată de partajare a averii mobile și imobile, referitor la partajul bunurilor imobile cu nr. Cadastral ***** și nr. *****, a mijlocului de transport de model Dacia Logan cu n.î. *****, a mijloacelor bănești ale pârâtului.

8. Prin încheierea din 27 martie 2019 s-a dispus conexarea la prezenta cauză a cauzei civile intentată la cererea de chemare în judecată a Jasminei Cristafovici împotriva lui Nicolae Cristafovici cu privire la nulitatea actului juridic, aflată pe rolul Judecătorei Orhei, sediul Șoldănești, judecător Ramona Moșneguțu, dosar nr. 38-2-7447-29052018, număr ulterior corectat prin Încheierea din 27 martie 2019 în numărul 38-2-4947-08062018..

9. Prin cererea reconvențională suplimentară de chemare în judecată, Jasmina Cristafovicia solicitat partajarea mijloacelor bănești ale pârâtului aflate pe conturile bancare ale instituțiilor financiare și anume în cadrul BC „Moldovaagroindbank” SA, cont ***** în sumă de 406135 lei, cu adjudecarea în adresa reclamantei a sumei de 203067,50 lei.

10. Ulterior, de către Nicolae Cristafovici a fost depusă o cerere de concretizare a acțiunii prin care a solicitat încasarea de la Jasmina Cristafovici în beneficiul lui Nicolae Cristafovici a sumei de 75000 lei și 1500 euro echivalent în lei moldovenești, ce reprezintă diferența contravalorii a cotei părți din ÎI „Cristafovici Jasmina, proprietate comună în devălmășie, atribuirea în proprietatea lui Cristafovici Jasmina a 100% cotă parte din ÎI „Cristafovici Jasmina”, partajarea mijloacelor bănești în sumă de 1003013,70 lei a câte ½, a sumei de 628000 lei a câte ½, a sumei de 31130 euro a câte ½ și încasarea cotei părți corespunzătoare din contul Jasminei Cristafovici în beneficiul lui Nicolae Cristafovici.

11. De către Jasmina Cristafovici a fost depusă o cerere de concretizare a pretențiilor din acțiunea reconvențională prin care a specificat adresele bunurilor imobile a căror partaj s-a solicitat anterior în prezenta cauză.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

12. Prin [hotărârea Judecătorei Orhei sediul Central din 29 iunie 2021](#) cererea de chemare în judecată depusă de Jasmina Cristafovici a fost repinsă ca neîntemeiată, iar cererea de chemare în judecată depusă de Nicolae Cristafovici a fost admisă parțial.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

13. La 15 iulie 2021, Jasmina Cristafovici, prin intermediul avocatului Igor Conoval, a depus o cerere de apel împotriva hotărârii din 29 iunie 2021 prin care a solicitat casarea acesteia și emiterea unei noi decizii prin care să fie respinsă cererea de chemare în judecată înaintată de Nicolae Cristafovici și să fie admisă inter alia cererea reconvențională depusă de Jasmina Cristafovici.

14. La 22 iulie 2021, de către Nicolae Cristafovici, reprezentat de avocatul Petru Loghinescu, a depus o cerere de apel împotriva hotărârii din 29 iunie 2021 prin care a solicitat casarea parțială a hotărârii în partea respingerii pretenției cu privire la partajul mijloacelor bănești în mărime de 628 000 lei, cu adoptarea unei soluții noi, prin care să se dispună admiterea pretenției, partajarea averii comune în devălmășie și anume a mijloacelor bănești în sumă de 628 000 lei în modul solicitat.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

15. Prin [decizia Curții de Apel Chișinău din 20 aprilie 2022](#) apelurile declarate de către Nicolae Cristafovici și Jasmina Cristafovici au fost respinse, iar hotărârea din 29 iunie 2021 menținută.

16. În motivarea deciziei, instanța de apel a menționat următoarele.

17. Referitor la pretenția Jasminei Cristafovici privind declararea nulității actului juridic – recipisei din 21 februarie 2018, instanța de apel a concluzionat că acesta nu urma a fi încheiat în mod obligatoriu în formă autentică sub sancțiunea nulității, or nu este un act de partaj al bunurilor imobile, dar un mod de partaj al cotelor părți din ÎI „Cristafovici Jasmina”.

18. Referitor la partajul ÎI „Cristafovici Jasmina”, instanța de apel a respins critica Jasminei Cristafovici referitor la modul de partaj dispus prin hotărârea primei instanțe, or aceasta a transpus voința soților expusă în recipisa din 21 februarie 2018.

19. Referitor la partajul mijloacelor bănești de pe conturile Jasminei Cristafovici, instanța de apel a reținut că deși potrivit comunicatelor parvenite de la instituțiile bancare, mijloacele bănești au fost extrase de către Cristafovici Jasmina la data de 20 iulie 2017 – suma de 995.300 lei și la data de 03 iulie 2017 – suma de 9.500 euro, la 11 iulie 2017 – suma de 21.600 euro, corect prima instanță a concluzionat partajarea, în mod egal, a averii comune în devălmășie a soților și anume, mijloacele bănești: în sumă de 995.300 lei, care s-au aflat în contul bancar deschis pe numele lui Cristafovici Jasmina, la BC „Moldova Agroindbank” SA,

sucursala Șoldănești, nr. contului *****; în sumă de 31.100 euro, care s-au aflat în contul bancar deschis pe numele Cristafovici Jasmina, la BC „Moldindconbank” SA, nr. contului *****, dat fiind faptul că aceste mijloace bănești au fost dobândite de către părți în timpul căsătoriei, fiind ridicate de către Cristafovici Jasmina după încetarea conviețuirii comune al soților, fiind în proces de divorț și ca urmare fiecare dintre soț a beneficiat de separat de sumele extrase, iar din acest motiv cererea de apel declarată de către Cristafovici Jasmina în această parte a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

20. Cu referire la pretenția reclamantului Cristafovici Nicolae privind partajarea mijloacelor bănești în sumă de 628.200 lei, extrase de către Cristafovici Jasmina la data de 28 aprilie 2017, din contul curent de depozit, cont nr. *****, deschis la SA „Moldindconbank”, instanța de apel a reținut că mijloacele financiare menționate au fost extrase la data de 28 aprilie 2017, adică în perioada când părțile fiind în căsătoriei duceau gospodăriei comună, fiind cert că aceștia nu au mai conviețuit începând cu a doua jumătate a anului 2017, prin urmare, a fost considerat că mijloacele financiare au fost folosite în interesul familie de către ambii soți, iar faptul că părțile nu au prezentat careva probe cu privire la procurarea unor anumitor bunuri în perioada respectivă nu putea fi considerat ca fiind un argument plauzibil care să răstoarne prezumția respectivă.

21. În ceea ce privește pretenția reclamantei Cristafovici Jasmina cu privire la partajarea bunurilor imobile, prin atribuirea în proprietate lui Cristafovici Nicolae, a întregii cote părți din bunul imobil constituit din lotul de teren cu suprafața de 0,2450 ha și casa de locuit cu suprafața de 309,9 m. p, amplasate în *****, și respectiv atribuirea în proprietatea lui Cristafovici Jasmina, a întregii cote părți din bunul imobil constituit din lotul de teren cu suprafața de 0,2652 ha și construcțiile aferente acestuia, amplasate în *****, instanța de apel a indicat că întemeiat prima instanță a stabilit faptul că Cristafovici Jasmina nu a prezentat probe care ar dovedi circumstanțele pe care le-a invocat și anume că, părțile sunt proprietari bunului imobil cu numărul cadastral *****, amplasat în ***** și a bunului imobil cu numărul cadastral *****, amplasate în *****. Prin urmare, instanța de apel a apreciat ca fiind corectă soluția primei instanțe în partea respingerii acțiunii reconvenționale depusă de către Cristafovici Jasmina cu privire la partajarea bunurilor imobile

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

22. La 3 ianuarie 2023 a fost expediat prin poștă, iar la 6 ianuarie 2023 a fost înregistrat la Curtea Supremă de Justiție o cerere de recurs, de către Jasmina Cristafovici, împotriva deciziei din 20 aprilie 2022 prin care a solicitat casarea integrală a acesteia și trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel.

23. În motivarea recursului, Jasmina Cristafovici a indicat că nu este de acord cu decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe din motiv că sunt expuse într-o formă incertă, neavând putere de convingere și fără a fi dată o apreciere cuvenită pretențiilor formulate în raport cu materialele dosarului.

24. Recurenta consideră că instanța de apel a adoptat decizia fără a se pronunța asupra pretenției de partaj al bunului imobil situat *****. În acest sens, a indicat că instanțele inferioare eronat ar fi concluzionat că bunul imobil vizat nu ar fi înregistrat în registrul bunurilor imobile, iar la materialele dosarului ar fi fost anexat certificatul eliberat la 26.09.2014 prin care se confirmă înregistrarea bunului imobil sus menționat și contractul de vânzare-cumpărare din 22 septembrie 2014.

25. La fel, recurenta consideră că instanța de apel a examinat cererea de apel fără să fie citată legal, semnătura de pe avizul de recepție nu i-ar aparține, după divorț locuind la adresa *****, în acest sens sesizând și organele poliției. Aceasta a mai specificat că avocatul Igor Conoval nu ar fi informat-o despre ședințe și ar fi ocupat o poziție fără coordonare cu clienta.

26. Jasmina Cristafovici susține că la materialele dosarului nu ar fi existat nicio probă a faptului că relațiile între soți s-au încheiat în a doua jumătate a anului 2017. Această poziție ar fi enunțată doar de reprezentanții păților.

27. Recurenta consideră inechitabilă hotărârea instanței de judecată din motiv că urmare a acesteia, Nicolae Cristafovici s-ar fi ales cu 700824 lei, 15550 euro, 7500 euro, 75000 lei și două imobile case de locuit cu automobil, cu toate bunurile mobile din casa de locuit (mobilă, tehnică), iar Jasmina Cristafovici s-ar fi ales cu 700824 lei, 15550 lei și cu doi copii locuind la gazdă.

28. Jasmina Cristafovici a indicat în recurs că instanța de judecată nu ar fi luat în considerare că recipisa prin care aceasta se obligă să-i achite 7500 euro ce reprezintă 50% din valoarea buticului situat în piața Șoldănești și 75000 lei ce reprezintă 50% din valoarea mărfii ÎI „Cristafovici Jasmina” nu ar fi fost autentificată notarial, deși ar avea ca obiect înstrăinarea bunurilor imobile. Aceasta a mai indicat faptul că recipisa a fost semnată sub amenințări și înșelăciune, textul fiind scris din cuvintele avocatului soțului și a executorului judecătoresc. La acest aspect, recurenta a indicat faptul că întreprinderea individuală nici nu avea bunuri în valoare de 15000 euro.

29. La 15 septembrie 2023, Nicolae Cristafovici a depus o referință la cererea de recurs prin care a solicitat respingerea recursului.

30. În motivarea poziției sale, intimatul a indicat că cererea de recurs este tardivă și că nu s-ar încadra în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă în vigoare la momentul declarării recursului.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

31. Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au intrat în vigoare la 01 septembrie 2023.”

32. Art. XI alin. (1) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative::

„(1) Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția art. IV, V pct. 1–9 și 11–16 și art. VII, care vor intra în vigoare la 1 septembrie 2023.”

33. Art. XI alin. (3) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative, prevede că:

„(3) Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.”

34. Din sensul normei de drept citate supra rezultă că, legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

35. Art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă (în vigoare la data depunerii recursului):

„(1) Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.”

36. Art. 431 alin. (1) – (4) din Codul de procedură civilă::

„(1) Examinarea recursului împotriva deciziilor instanțelor de apel ține de competența Curții Supreme de Justiție. (2) Asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători. (3) Recursul considerat admisibil se examinează într-un complet din 3, 5 sau 9 judecători ai Curții Supreme de Justiție. (4) Judecătorii care au examinat admisibilitatea recursului pot participa și la examinarea recursului în cauză.”

37. Art. 432 alin. (1) – (5) din Codul de procedură civilă (în vigoare la data depunerii recursului):

„(1) Părțile și alți participanți la proces sînt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

(2) Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronată în cazul în care instanța judecătorească:

a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;

b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată; b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;

c) a interpretat în mod eronat legea;

d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

(3) Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;

b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;

c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;

d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;

e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;

f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(4) Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

(5) Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.”

38. Art. 4 din Codul de procedură civilă:

„Sarcinile procedurii civile constau în judecarea justă, în termen rezonabil, a cauzelor de apărare a drepturilor încălcate sau contestate, a libertăților și a intereselor legitime ale persoanelor fizice și juridice și asociațiilor lor, ale autorităților publice și ale altor persoane care sînt subiecte ale raporturilor juridice civile, familiale, de muncă și ale altor raporturi juridice, precum și în apărarea intereselor statului și ale societății, în consolidarea legalității și a ordinii de drept, în prevenirea cazurilor de încălcare a legii”.

39. Art. 9 alin. (1)-(2) din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanței judecătorești îi revine un rol diriguitor în organizarea și desfășurarea procesului, ale cărui limite și al cărui conținut sînt stabilite de prezentul cod și de alte legi.

(2) Instanța judecătorească explică participanților la proces drepturile și obligațiile lor procesuale, preîntîmpină asupra urmărilor pe care le poate implica exercitarea sau neexercitarea actului procesual, le acordă sprijin în exercitarea drepturilor, ordonă, la solicitarea părților și altor participanți la proces, prezentarea de probe care să contribuie la adoptarea unei hotărîri legale și întemeiate, conduce dezbaterile judiciare, informează părțile despre posibilitatea inițierii procesului de mediere și ia orice alte măsuri necesare bunei desfășurări a procesului, pune în discuția părților și altor participanți la proces orice împrejurare de fapt sau de drept, efectuează alte acțiuni prevăzute de lege”.

40. Art. 183 alin. (1), alin. (2) lit. b), d) din Codul de procedură civilă:

„(1) După ce primește cererea de chemare în judecată, judecătorul pregătește cauza pentru dezbateri judiciare, pentru a asigura judecarea ei justă și promptă.

(2) Pregătirea pentru dezbateri judiciare este obligatorie pentru orice cauză civilă și are ca scop:

- b) constatarea circumstanțelor care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei;
- d) prezentarea tuturor probelor”.

41. Art. 370 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanța de apel efectuează, în termen de până la 2 luni de la data emiterii încheierii de intentare a procedurii de apel, actele procedurale în vederea pregătirii cauzei pentru dezbateri în conformitate cu art.185 și art.186. Referințele cu toate înscrisurile anexate se depun în atâtea copii câți participanți la proces sînt, plus o copie pentru instanța de apel, inclusiv, după caz, prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor, cu semnătură electronică avansată calificată”.

42. Art. 122 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„(1) Circumstanțele care, conform legii, trebuie confirmate prin anumite mijloace de probațiune nu pot fi dovedite cu nici un fel de alte mijloace probante.”.

43. Art. 118 alin. (5) din Codul de procedură civilă:

„(5) Instanța judecătorească (judecătorul) este în drept să propună părților și altor participanți la proces, după caz, să prezinte probe suplimentare și să dovedească faptele ce constituie obiectul probațiunii pentru a se convinge de veridicitatea lor”.

44. Art. 290 alin. (1) din Codul civil în vigoare până la 1 septembrie 2019:

„(1) Dreptul de proprietate și alte drepturi reale asupra bunurilor imobile, grevările acestor drepturi, apariția, modificarea și încetarea lor sînt supuse înregistrării de stat”.

45. Art. 465 alin. (1) din Codul civil în vigoare:

„(1) Dacă legea nu prevede altfel, drepturile reale asupra bunurilor imobile se constituie, se transmit, se grevează cu alte drepturi reale numai prin înregistrare în registrul bunurilor imobile, pe baza actului sau faptului care întemeiază înregistrarea în condițiile legii.”

46. Art. 572 alin. (2) din Codul civil în vigoare:

„(2) Orice bun dobîndit de soți în timpul căsătoriei se prezumă proprietate comună în devălmășie pînă la proba contrară”.

47. Art. 19 alin. (1)-(2) din Codul familiei:

„(1) Bunurile dobîndite de către soți în timpul căsătoriei sînt supuse regimului proprietății în devălmășie.”

48. Art. 20 alin. (1) din Codul familiei:

„(1) Bunurile dobîndite de către soți în timpul căsătoriei aparțin ambilor cu drept de proprietate în devălmășie, conform legislației.”

49. Art. 22 alin. (1)-(3) din Legea cadastrului bunurilor imobile nr/ 1543-XII din 25 februarie 1998:

„(1) Registrul bunurilor imobile este documentul de bază al cadastrului. Dacă datele din registrul bunurilor imobile nu coincid cu datele din alte documente cadastrale sau cu datele constatate pe teren, se consideră veridice datele din registrul bunurilor imobile, cu excepția cazurilor de eroare tehnică evidentă.

(2) Registrul bunurilor imobile conține înscrieri privind fiecare bun imobil, dreptul de proprietate și alte drepturi patrimoniale, titularii de drepturi, documentele ce confirmă drepturile, tranzacțiile cu bunuri imobile și alte temeuri ale nașterii, modificării, grevării și stingerii drepturilor.

(3) Registrul bunurilor imobile se păstrează permanent. În el se indică toate datele referitoare la drepturile asupra bunurilor imobile în vigoare și cele stinse.”.

MOTIVAREA INSTANȚEI

50. Prin Încheierea Curții Supreme de Justiție din 14 iunie 2023, recursul declarat de Jasmina Cristafovici a fost considerat admisibil.

51. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au intrat în vigoare la 1 septembrie 2023.

52. Astfel, instanța de recurs va examina recursul prin prisma temeiurilor prevăzute la art. 432 din Codul de procedură civilă în vigoare la momentul depunerii recursului, la caz, 3 ianuarie 2023.

53. Problematika principală a prezentei cauze se referă la rolul diriguitor al instanțelor de judecată și la rolul activ al acestora în acțiuni în care circumstanțele importante pentru soluționarea cauzelor se probează prin anumite mijloace de probă concrete.

54. În prezenta cauză, instanța de fond și instanța de apel corect au stabilit că pretenția Jasminei Cristafovici se referă la partajarea a două bunuri imobile – nr. Cadastral ***** și *****.

55. Referitor la bunul imobil cu nr. cadastral ***** , instanța de judecată a concluzionat că Jasmina Cristafovici și Nicolae Cristafovici nu sunt proprietarii bunului imobil, reieșind din răspunsul Agenției Servicii Publice (Vol. I, f.d. 221).

56. Răspunsul Agenției Servicii Publice menționat nu conține vreo referire la situația juridică a bunului imobil cu nr. cadastral *****.

57. Cu toate acestea, instanțele de judecată au respins pretenția de partaj al bunului imobil cu nr. cadastral ***** , indicând în motivarea hotărârii că „Cristafovici Jasmina nu a prezentat probe care ar dovedi circumstanțele pe care le-a invocat și anume că, părțile sunt proprietarii bunului imobil cu nr. cadastral

(...) *****, amplasate în *****. Or, este important ca în procesul de partaj al proprietății în devălmășie a soților să fie determinat cert obiectul partajului, date privind fiecare bun care urmează a fi partajat, prețul fiecărui bun în parte, varianta de partaj, urmând a fi prezentate probe care dovedesc cele invocate în cerere”. Instanța de apel în decizia din 20 aprilie 2022 la fel a statuat că „întemeiat prima instanță a stabilit faptul că Cristafovici Jasmina nu a prezentat probe care ar dovedi circumstanțele pe care le-a invocat și anume că, părțile sunt proprietarii bunului imobil cu nr. cadastral (...) *****, amplasate în *****.”

58. Completul de judecată al Curții Suprme de Justiție susține că una din sarcinile procedurii civile în sensul art. 4 din Codul de procedură civilă este judecarea justă a cauzelor.

59. Conform art. 9 din Codul de procedură civilă, instanței judecătorești îi revine un rol diriguitor în organizarea și desfășurarea procesului, ale cărui limite și al cărui conținut sînt stabilite de Codul de procedură civilă și de alte legi. În aceste sens, instanța judecătorească ia orice măsuri necesare bunei desfășurări a procesului, inclusiv pune în discuția părților și altor participanți la proces orice împrejurare de fapt sau de drept.

60. Potrivit art. 183 alin. (1) și (2) lit. b) și d) din Codul de procedură civilă, după ce primește cererea de chemare în judecată, judecătorul pregătește cauza pentru dezbateri judiciare pentru a asigura judecarea ei justă și promptă. Pregătirea pentru dezbateri judiciare este obligatorie pentru orice cauză civilă și are ca scop inclusiv constatarea circumstanțelor care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei și prezentarea tuturor probelor.

61. În sensul art. 370 alin. (1) din Codul de procedură civilă, și instanța de apel efectuează, în termen de pînă la 2 luni de la data emiterii încheierii de intentare a procedurii de apel, actele procedurale în vederea pregătirii cauzei pentru dezbateri în conformitate cu art.185 și art.186.

62. Conform art. 122 alin. (1) din Codul de procedură civilă, circumstanțele care, conform legii, trebuie confirmate prin anumite mijloace de probațiune nu pot fi dovedite cu nici un fel de alte mijloace probante.

63. Art. 118 alin. (5) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească (judecătorul) este în drept să propună părților și altor participanți la proces, după caz, să prezinte probe suplimentare și să dovedească faptele ce constituie obiectul probațiunii pentru a se convinge de veridicitatea lor.

64. Potrivit art. 290 alin. (1) din Codul civil în vigoare la momentul depunerii cererii de chemare în judecată dreptul de proprietate și alte drepturi reale asupra bunurilor imobile, grevările acestor drepturi, apariția, modificarea și încetarea lor sînt supuse înregistrării de stat. La fel, potrivit art. 465 alin. (1) din Codul civil în

vigoare, dacă legea nu prevede altfel, drepturile reale asupra bunurilor imobile se constituie, se transmit, se grevează cu alte drepturi reale numai prin înregistrare în registrul bunurilor imobile, pe baza actului sau faptului care întemeiază înregistrarea în condițiile legii.

65. Din prevederile legale menționate *supra* rezultă că încă de la momentul depunerii acțiunii, era cert faptul că dreptul de proprietate asupra bunurilor imobile, poate fi probat, în principal, prin extrasul din registrul bunurilor imobile, or, în sensul art. 22 alin. (1)-(3) din Legea cadastrului bunurilor imobile nr. 1543 din 25 februarie 1998 Registrul bunurilor imobile este documentul de bază al cadastrului. Dacă datele din registrul bunurilor imobile nu coincid cu datele din alte documente cadastrale sau cu datele constatate pe teren, se consideră veridice datele din registrul bunurilor imobile, cu excepția cazurilor de eroare tehnică evidentă. Registrul bunurilor imobile conține înscrieri privind fiecare bun imobil, dreptul de proprietate și alte drepturi patrimoniale, titularii de drepturi, documentele ce confirmă drepturile, tranzacțiile cu bunuri imobile și alte temeieri ale nașterii, modificării, grevării și stingerii drepturilor. Registrul bunurilor imobile se păstrează permanent. În el se indică toate datele referitoare la drepturile asupra bunurilor imobile în vigoare și cele stinse.

66. Aplicând aceste prevederi cazului dedus judecării, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează că în situațiile în care obiectul acțiunii îl constituie drepturile reale asupra bunurilor imobile, este incontestabil că dovada dreptului de proprietate trebuie efectuată prin prezentarea unui înscris specific – extrasul din registrul bunurilor imobile.

67. În acest context, atunci când instanța are cunoștință că doar prin prezentarea unui astfel de înscris se poate soluționa în mod just cererea, ea nu poate adopta o atitudine pasivă. Această pasivitate este contrară însăși esenței rolului său diriguitor, prevăzut de art. 9 din Codul de procedură civilă, care obligă instanța să ia toate măsurile necesare pentru buna desfășurare a procesului și să supună discuției circumstanțele de fapt sau de drept relevante.

68. Prin urmare, în cauzele ce privesc drepturi reale asupra bunurilor imobile, propunerea instanței adresată părților de a prezenta un extras din registrul bunurilor imobile nu echivalează cu o intervenție în favoarea uneia dintre părți, ci reprezintă o manifestare a obligației sale legale de a asigura soluționarea corectă a litigiului.

69. Deși procedura civilă este, prin natura sa, contradictorie și bazată pe inițiativa părților, instanțele de judecată nu pot rămâne complet pasive în fața unor lacune evidente în probatoriu, mai ales când ele pot fi suplinite cu ușurință, urmare a unei propuneri în sensul art. 118 alin. (5) din Codul de procedură civilă.

70. Asemenea conduită contravine prevederilor art. 4 Cod de procedură civilă, care impun judecarea justă a cauzei, și ignoră obligațiile pozitive ale instanței de a preveni pronunțarea unor soluții formale atunci când elementele obiective ale cauzei permit clarificarea aspectelor decisive prin măsuri procesuale simple și previzibile.

71. Astfel, instanța are nu doar posibilitatea, ci și obligația de a invita părțile să prezinte înscrisul necesar – în speță, extrasul din registrul bunurilor imobile – atunci când acesta reprezintă principala probă pentru a dovedi existența dreptului invocat.

72. Astfel, refuzul instanței de a manifesta acest minim grad de inițiativă în propunerea prezentării probelor, soldat cu respingerea acțiunii pe motivul neadministrării probei esențiale, echivalează cu o denegare de dreptate.

73. În altă ordine de idei, referitor la partajul mijloacelor bănești, instanța de recurs observă că atât instanța de fond, cât și instanța de apel au considerat că încetarea căsniciei comune a avut loc în a doua jumătate a anului 2017, având în vedere declarațiile reprezentanților ambelor părți. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, având în vedere numărul dosarului în care a fost pronunțată hotărârea privind desfacerea căsătoriei lui Cristafovici Nicolae și Cristafovici Jasmina (38-2-8215-17072017) concluzionează că cererea de chemare în judecată privind desfacerea căsătoriei a fost înregistrată la 18 iulie 2017.

74. Totuși, instanța de apel a considerat că și mijloacele bănești extrase de Cristafovici Jasmina la 3 iulie 2017 (9500 euro), 11 iulie 2017 (21600 euro) nu au fost utilizate în beneficiul comun al soților, indicând că în această perioadă soții deja nu mai duceau o căsnicie comună. Referitor la acest aspect, instanța de apel a menționat că „sumele date au fost extrase în perioada când părțile deja nu duceau de facto gospodărie comună, fiind în procedură de divorț și ca urmare fiecare dintre soți a beneficiat separat de sumele extrase.

75. Instanța de apel nu a fost consecventă în stabilirea și motivarea momentului încetării de facto a căsniciei dintre părți, creând astfel o contradicție esențială în raționamentul său. Pe de o parte, instanța leagă acest moment de inițierea procedurii de divorț, care din dosar rezultă că a fost data de 18 iulie 2017. Pe de altă parte, contrar acestei logici, instanța consideră că mijloacele bănești retrase de Cristafovici Jasmina la 3 și 11 iulie 2017 – adică anterior înregistrării cererii de divorț – nu ar fi fost folosite în interes comun, motivând că la acea dată soții nu mai duceau o gospodărie comună.

76. Totuși, referitor la mijloacele bănești extrase de Cristafovici Jasmina din 28 aprilie 2017, instanța de apel utilizează prezumția folosirii mijloacelor financiare

în interesul familiei, din motiv că ar fi fost extrase în perioada când duceau gospodărie comună.

77. Completul de Judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că, de principiu, este valabilă prezumția că orice bun dobândit în timpul căsătoriei reprezintă proprietate comună în devălmășie (art. 572 alin. (2) din Codul civil în vigoare), precum și orice utilizare a bunurilor de către un soț se face în interesul comun.

78. Instanțele de judecată urmează să prezinte o diligență sporită la aplicarea sau neaplicarea prezumțiilor. În analiza partajului mijloacelor bănești între soți, standardul motivării soluției se ridică în mod proporțional cu apropierea temporală de momentul încetării de facto a căsniciei comune. Cu cât o operațiune financiară este mai apropiată de acel punct de desființare, cu atât mai mult instanțele trebuie să depună diligențe suplimentare pentru a justifica temeinic includerea sau excluderea acestor sume din masa bunurilor comune.

79. În acest context, dacă instanțele inferioare au reținut că încetarea conviețuirii soților Cristafovici a avut loc în luna iulie 2017, atunci simpla aplicare sau neaplicare a prezumției de utilizare a fondurilor în interesul familiei nu mai este suficientă pentru sumele retrase anterior până la două-trei luni, mai ales dacă este vorba de valori semnificative.

80. Dacă instanța a considerat că relațiile conjugale au încetat de facto în iulie 2017, atunci era necesar să explice clar de ce mijloacele extrase în aprilie, într-o sumă substanțială, sunt prezumate ca fiind folosite în interes comun, iar cele din iulie — la un interval de doar câteva săptămâni — sunt calificate drept utilizate individual.

81. Așadar, în asemenea cazuri, instanțele inferioare aveau obligația să pună în discuția contradictorie a părților scopul extragerii acestor mijloace bănești, să cerceteze prin probe modul efectiv în care sumele au fost utilizate și să stabilească dacă ele au generat vreun beneficiu real pentru comunitatea patrimonială a soților. O motivare bazată exclusiv pe prezumții, fără investigarea concretă a faptelor relevante în contextul unei perioade tensionate și apropiate de destrămarea relației, riscă să conducă la soluții formale, în detrimentul unei analize reale a caracterului bunurilor.

82. Din motiv că instanța de apel nu a aplicat legea care trebuia aplicată (art. 122 alin. (1), art. 118 alin. (5) din Codul de procedură civilă, art. 290 alin. (1) din Codul civil în vigoare până la 1 septembrie 2019, art. 465 alin. (1) și art. 572 alin. (2) din Codul civil, art. 22 alin. (1)-(3) din Legea cadastrului bunurilor imobile) în realizarea sarcinilor procesului civil, instanța de judecată consideră decizia

instanței de apel ca fiind pasibilă de casare, cu restituirea cauzei la rejudecare în alt complet de judecată.

83. Ținând cont de cele expuse și în temeiul art. 442, art. 444, art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite recursul Jasminei Cristafovici.

Casează integral decizia Curții de Apel Chișinău din 20 aprilie 2022 și transmite cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Centru în alt complet de judecată

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Ion Munteanu

Gheorghe Stratulat